

Motion till riksdagen

1988/89:Jo881

av Anders Castberger och Åsa Domeij (fp, mp)

Pilgrimsfalken

Pilgrimsfalken (*Falco peregrinus*) tillhör falksläktet (*Falconidae*) och underfamiljen äkta falkar (*Falconinae*). Pilgrimsfalken är något mindre än jaktfalken, ca 50 cm. Den häckar på klippavsatser och lever av fåglar, t.ex. änder, raphhöns och andra fåglar, ofta större än pilgrimsfalken själv. Bytet fångas i störtflykt, där hastigheten kan uppgå till 250 km/tim. Pilgrimsfalken som art finns i hela världen utom i Australien. Den för Sverige aktuella arten har i Europa haft en utbredning inskränkt till norr om Pyrenéerna och Alperna.

I början av 1900-talet omtalas pilgrimsfalken i Sverige som häckande allmänt från Skåne till Lappland. Den ankom till vårt land i mars/april och flyttade i oktober. Numera är pilgrimsfalken starkt hotad, och finns bara kvar som några fåtal häckande par i hela landet, främst i norra Sveriges inland och i Västergötland/Bohuslän. De största hoten mot pilgrimsfalken är miljögifter och äggplundring – uttryck för människans brist på respekt för naturen.

Det miljögift som utgör allvarligaste hotet är PCB. Enligt vår mening bör detta gift totalförbjudas. Flera av de sällsynta häckande paren uppvisar biocidskador. PCB leder bl.a. till förtunning av äggskal, varför den naturliga förökningen inte kan fortgå. Pilgrimsfalken ligger oavsiktligt sönder äggen.

I syfte att försöka rädda pilgrimsfalken som stam innan giftangreppen hunnit stoppas, genomförs ett avelsprogram och ett skyddsprogram benämnt Operation Fågelvakt. Båda projekten är ideella och bygger på en stor arbetsinsats och på frivilliga gåvor från olika enskilda intresserade människor.

Avelsprogrammet drivs i huvudsak vid en avelsstation på Hisingen utanför Göteborg, och Operation Fågelvakt stöds av ett flertal ornitologiska föreningar i landet. I programmet ingår boskydd för vilda pilgrimsfalkar, information till allmänhet, professionell inventering och det egentliga avelsprogrammet som innefattar vetenskaplig insamling av ägg, behandling i äggkläckningsmaskin, uppfödning av ungar och utplantering. Stammen är dock så liten att risk hela tiden finns för inavel och för att stammen trots allt skall hinna dö ut. Programmen med en minimal budget om ca en halv miljon kronor årligen, stöds av bl.a. världsnaturfonden. Till detta kommer enstaka kommunala anslag, samt möjlighet att ansöka om medel via statsbudgeten över miljö- och energidepartementets anslag B9 Vård av hotade djurarter, via naturvårdsverket.

Verket har begärt ca 5 milj. kr. till detta anslag. Regeringen föreslår enbart 3 milj. kr. Härur skall också medel hämtas för det angelägna projektet att rädda den vitryggiga hackspetten.

Länsstyrelsernas miljövårdsenheter saknar helt medel att anslå för denna verksamhet. Således vilar idén med Älvsborgsfonden, tillkommen genom initiativ av världsnaturfonden och länsstyrelsen i Älvsborgs län, helt på frivilliga insatser. Älvsborgsfonden skulle verksamt kunna bidra till räddningsaktionen för pilgrimsfalken med dess tidigare talrika häckningsplatser på bl.a. Halleberg. Emellertid kan tidsutdräkten förväntas bli sådan, att avelsprogram och andra räddningsprojekt för pilgrimsfalken inte enbart kan förlita sig på sådana frivilliga insamlingar.

Att rädda pilgrimsfalken i Sverige är ett ansvar vi måste ta på oss. Det är också ett led i förverkligandet av tanken om människans förvaltning av naturen så att den kan lämnas vidare till kommande generationer. Både folkpartiet och miljöpartiet de gröna har i respektive partimotioner hemställt om en ökning av anslaget under miljö- och energidepartementet B9. Vård av hotade arter, m.m. Naturvårdsverket har föreslaget 5 180 000 kr. Vi hävdar att denna anslagsökning är en nödvändighet för att säkerställa räddningsprojekt, och att arbetet med pilgrimsfalken därför bör stödjas och därmed kunna prioriteras. Det är också angeläget att riksdagen uttalar sitt stöd för arbetet med att rädda pilgrimsfalken.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gifthot mot pilgrimsfalken.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd för arbetet med att rädda pilgrimsfalken.
3. att riksdagen under miljö- och energidepartementets anslag B9. *Vård av hotade arter, m.m.* för budgetåret 1989/90 anslår minst sammanlagt 5 180 000 kr.

Stockholm den 25 januari 1989

Anders Castberger (fp)

Åsa Domeij (mp)